

Παλιόπυργος Λαρίσης. Προφανώς στο κτίριο καθρεφτίζεται το αθάνατο ελληνικό μεγαλείο.

Γιατί οι Έλληνες πιστεύουν τις θεωρίες συνωμοσίας

Οι χάντρες

Από τον ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΧΑΤΖΗ

Στην εξαιρετική ταινία του Αλέκου Σακελαρίου, *Η κυρά μας η Μαμή*, ένας συνταξιούχος γιατρός εγκαταλείπει την Αθήνα και μετακομίζει σε ένα μικρό επαρχιακό χωριό όπου σχεδιάζει να ανοίξει ιατρείο για να μπορέσει να συμπληρώσει το πενήχρο εισόδημά του. Στο χωριό δεν υπάρχει άλλος γιατρός αλλά κυριαρχεί η «κυρα-Μαμή» (Γεωργία Βασιλειάδου). Η κυρα-Μαμή, εκμεταλλευόμενη την αμάθεια, την πρόληψη και τη δεισιδαιμονία, κάνει χρυσές δουλειές με τα ξεματιάσματα και τα ματζούνια της. Όμως η επιρροή της κυρα-Μαμής δεν περιορίζεται στους αγράμματους απλοϊκούς χωρικούς αλλά απλώνεται και σε όλους τους πλούσιους του χωριού. Σε μια καταπληκτική σεκάνς της ταινίας ο ορθολογιστής γιατρός, καθώς γνωρίζει σε μια εκδήλωση τις αρχές του τόπου, εντοπίζει σε όλους τα σημάδια της πρόληψης: όλοι τους φοράνε γαλάζιες χάντρες μέσα στα ρούχα. Στο τέλος μιας χαρακτηριστικής σκηνής χώνει το χέρι του μέσα στο πουκάμισο ενός από αυτούς ξέροντας εκ των προτέρων τι θα βρει μέσα.

Έχουν περάσει πάνω από 50 χρόνια από τότε που γυρίστηκε η ταινία και το χειρότερο δεν είναι ότι υπάρχουν ακόμα άτομα που πιστεύουν στο μάτι, στον καφέ, στα χαρτιά, στα ζώδια, και σε εκσυγχρονισμένες μπουρδες της νέας εποχής, όπως η θετική και η αρνητική ενέργεια. Όλα αυτά, όσο θλιβερά κι αν είναι, δεν είναι δυστυχώς τα χειρότερα.

Οι χάντρες που θα ανακαλύψει κάποιος, όχι κάτω από μπιλούζες και πουκάμισα, αλλά κάτω ακόμα κι από ένα επίστρωμα μόρφωσης, καλλιέργειας και «άποψης» είναι τόσες πολλές και διαφορετικές, που πλέον δεν μπορούμε να κάνουμε ότι δεν τις βλέπουμε, γιατί δεν μπορούν πλέον να κρυφτούν αλλά και γιατί δεν φαίνεται να ντρέπονται αυτοί που τις φορούν.

Οι πιο πολυφορεμένες χάντρες είναι οι θεωρίες συνωμοσίας. Όσο πιο βλακώδεις είναι, τόσο πιο περήφανα ανεμίζουν πάνω από τα ρούχα όσων τις φορούν. Αλήθεια, πόσο αφελής μπορεί να είναι κάποιος για να πιστέψει έστω και μια από τις παρακάτω θεωρίες συνωμοσίας:

- ότι οι Αμερικανοί έριξαν τους δύο πυργούς (όλοι το ξέρουν αυτό!)
- ότι προειδοποίησαν όλους τους εβραϊκής καταγωγής εργαζόμενους στους δύο πυργούς να μην έρθουν στη δουλειά εκείνη την ημέρα
- ότι ο Κίσινγκερ αποκάλυψε δημόσια τα καταχθόνια σχέδιά του για την καταστροφή του ελληνικού πολιτισμού
- ότι η κυβέρνηση έδωσε εντολή σε προβοκάτορες να κάψουν το κτίριο της Μαρίν για να αμαυρώσει τις κινητοποιήσεις των εργαζομένων (και φυσικά ο Βγενόπουλος ήταν συναυτουργός)
- ότι ο Ασάντζ είναι βαλτός για να μάθουμε ένα μικρό μέρος της αλήθειας και να εφηρηχάσουμε

ότι δεν υπάρχει συνωμοσία εναντίον της Ελλάδας

- ότι όλη η πληροφόρηση κατευθύνεται από ένα κέντρο εξουσίας που ελέγχει και κατευθύνει τα πάντα
- ότι ο κόσμος κυβερνάται από μία μικρή ολιγαρχία που συναντάται κρυφά ή φανερά (π.χ. στο Νταβός) και, με επικεφαλής τους Ροδτοσίλντ, τη λέσχη Bilderberg και λοιπούς Εβραίους, Αμερικανούς, Μασόνους και τώρα τελευταία και Γερμανούς, σχεδιάζει τον αφανισμό των Ελλήνων – των μόνων που αντιτίθενται στη νέα τάξη
- ότι σχεδόν το σύνολο των ελλήνων πρωθυπουργών είναι εβραϊκής καταγωγής ή υποχείρια του σιωνισμού
- ότι καθημερινά μας ψεκάζουν με διάφορες ουσίες για να μας κρατούν υπάκουους
- ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μας επιδοτούσε τόσα χρόνια για να μας μετατρέψει σε καταναλωτικά όντα και να μας ωθήσει στη δημιουργία χρέους ώστε να μπορεί να μας ελέγχει [στο πλαίσιο του γνωστού σχεδίου αφανισμού μας]
- ότι η Ελλάδα δεν έχει φαλιρίσει, αλλά όλα αυτά αποτελούν ένα διαβολικό σχέδιο των κύκλων που μας υπονομεύουν για να μας αφανίσουν/υποτάξουν/υποχρεώσουν να συμβιβαστούμε με την Τουρκία και τα Σκόπια
- ότι με το Μνημόνιο έχουμε υποθηκεύσει την Ακρόπολη και τον Λευκό Πύργο
- ότι η Ελλάδα έχει μυθικό ορυκτό

πλούτο που δεν της επιτρέπουν να τον εκμεταλλευτεί για να μη γίνει αυτάρκης και στη συνέχεια πανίσχυρη

- ότι το γερμανικό οικονομικό θαύμα οφείλεται στις γερμανικές εξαγωγές στην Ελλάδα

και πιο πρόσφατα

- ότι οι Αμερικανοί προκάλεσαν το σεισμό και το τσουνάμι για να εξοντώσουν τους Ιάπωνες (σατανικό! λέτε να το εφαρμόσουν και στην Ελλάδα;)
- ότι οι επαναστάσεις στον αραβικό κόσμο υποκινήθηκαν από Αμερικανούς και Ευρωπαίους που θέλουν να βάλουν χέρι στα πετρέλαια (λέτε αυτοί να υποκινούν και το κίνημα ανυπακοής στην Ελλάδα για να βάλουν χέρι στα ελληνικά πετρέλαια;)
- ότι οι εκπομπές του ΣΚΑΪ για την ελληνική επανάσταση εξυπηρετούν το σχέδιο αφελθισμού του Κίσινγκερ, μέσω της υπονόμησης και υποβάθμισης της παιδείας (λέτε να είναι και οι συνδικαλιστές της ΟΛΜΕ αμερικανοί πράκτορες;)

Η λίστα δεν έχει τελειωμό. Κάθε μέρα λαμβάνω δεκάδες ηλεκτρονικά μηνύματα με θεωρίες συνωμοσίας και απύθμενης ανοησίας και ακόμα χειρότερα ακούω σε συζητήσεις. Το πλέον αποκαρδιωτικό φαινόμενο είναι ότι αυτού του είδους τις «χάντρες» τις ανακαλύπτεις κρυμμένες σε αρκετές περιπτώσεις και κάτω από πτυχία, ακαδημαϊκούς τίτλους

και επιφανειακή καλλιέργεια – αρκεί να απλώσεις το χέρι και να ψάξεις για να τις βρεις κρυμμένες. Τι είναι αυτό που μετατρέπει διανοούμενους, ανθρώπους της τέχνης, πανεπιστημιακούς, να καταπίνουν αμάσητη ακόμα και την πιο χοιτροκομμένη θεωρία συνωμοσίας;

Οι λόγοι είναι πολλοί. Η ανεπάρκεια του σχολείου (τα παιδιά μου μου μεταφέρουν τρομακτικές ιστορίες ανεπάρκειας και άγνοιας από καθηγητές της μέσης εκπαίδευσης), η γελοιοποίηση των θεσμών της ανώτατης (εξ αποστάσεως πλέον) εκπαίδευσης, η ακραία εξειδίκευση σε απίθανα γνωστικά αντικείμενα, η απουσία ενημέρωσης ή (χειρότερα) η επιλεκτική χρήση των πηγών για να μην αναταράζονται οι μακάριας βεβαιότητες και τα ιδεολογικά απολιθώματα και φυσικά η ζήτηση για απλές, ανθρωπομορφικές, μηχαναίστικες εξηγήσεις.

Μόνο οι Έλληνες πιστεύουν σε θεωρίες συνωμοσίας; Όχι βέβαια. Οι 9/11 truthers δρουν κυρίως στις ΗΠΑ και όλες οι χώρες έχουν τα μαργαριτάρια τους. Αλλά μόνο στην Ελλάδα οι παρανοϊκές αυτές θεωρίες ακούγονται σε μεγάλους τηλεοπτικούς σταθμούς, αναλύονται σε μεγάλες εφημερίδες και στα ραδιόφωνα και έχουν υιοθετηθεί από γνωστούς διανοούμενους και δημοφιλείς καλλιτέχνες. Είχε κανείς αμφιβολία ότι το Debtocracy δεν θα είχε μεγάλη απήχηση στο ελληνικό κοινό; Άλλωστε, όπως έδειξε πρόσφατα ο οικονομολόγος Μπράιαν Κάπλαν, η πολιτική και κοινωνική κρίση σε μία χώρα αντανακλά την ποιότητα των πεποιθήσεων και αντιλήψεων που έχουν οι πολίτες αυτής της κοινωνίας για σοβαρά θέματα.

Καλά όλα αυτά, αλλά δεν υπάρχουν συνωμοσίες; Φυσικά υπάρχουν. Αλλά δεν πρόκειται ποτέ να αποκαλυφθούν στο facebook, στα

blogs εκβιαστών, στα ανόητα chain-emails και στα περιθωριακά κανάλια της ελληνικής τηλεόρασης, ούτε από ταξιτζήδες-ντετέκτιβ, δημοσιογράφους-κλόουν και διανοούμενους της συμφοράς. Αυτοί που θα τις αποκαλύψουν είναι σοβαροί δημοσιογράφοι και ακτιβιστές που θα ριψοκινδυνεύσουν ακόμα και τη ζωή τους, ιστορικοί και ερευνητές που θα βυθιστούν για δεκαετίες σε αρχεία και πολίτες που θα είναι έτοιμοι να τα θυσιάσουν όλα για να καταγγείλουν την πραγματική διαφθορά. Οι δημοσιογράφοι Καρλ Μπερνστάιν και Μπομπ Γούντγουορντ που ξεσκέπασαν το σκάνδαλο Watergate, οι ακτιβιστές της Greenpeace και της Διεθνούς Αμνηστίας που ριψοκινδυνεύουν τις ζωές τους και ο Τζούλιαν Ασάντζ που τα έβαλε με μια υπερδύναμη αποτελούν τέτοιες περιπτώσεις, όπως και οι έλληνες ιστορικοί και κοινωνικοί επιστήμονες που ανατρέπουν δημοφιλή μυθεύματα και απλουστεντικά σχήματα, ιδιαίτερα τις ιερές αγελάδες της ελληνικής ιστοριομυθολογίας.

Όμως αυτού του είδους οι αποκαλύψεις ανατρέπουν τις προκαταλήψεις μας και απαξιώνουν όλες τις ανταπάτες μας. Δεν είναι εύκολο να τις αντέξουμε γιατί δεν μπορούμε και δεν θέλουμε να μάθουμε για τις πραγματικές συνωμοσίες ενάντια στον ορθό λόγο, την επιστήμη και την αλήθεια. Δεν θα αρκεί πλέον να έχουμε χωμένο το κεφάλι μας στο χώμα σαν τη στρουθοκάμηλο και ταυτόχρονα να κραυγάζουμε υστερικά από το φόβο μας για τα μυθολογικά τέρατα που μας περικυκλώνουν. Θα πρέπει να ανοίξουμε τα μάτια μας και τα αυτιά μας, να δούμε και να ακούσουμε, να σκεφτούμε και να συνομιλήσουμε.

Αλλά πρώτα θα πρέπει να πετάξουμε από πάνω μας όλες τις χάντρες. ■

Τα Public ενθαρρύνουν την ανάγνωση «Κάποιο βιβλίο μιλάει για σένα. Το έχεις διαβάσει;»

Τα συμπεράσματα της Γ' Πανελληνίας Έρευνας Αναγνωστικής Συμπεριφοράς του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ), που παρουσιάστηκε πριν μερικούς μήνες, δεν ήταν ιδιαίτερα αισιόδοξα για όσους δραστηριοποιούνται στο χώρο του βιβλίου. Έξι στους δέκα Έλληνες δεν διάβασαν ούτε ένα βιβλίο τη χρονιά που πέρασε. Γιατί; Λόγω περιορισμένου ελεύθερου χρόνου και έλλειψης ενδιαφέροντος, απαντούν οι περισσότεροι. Παρ' ότι λόγω της οικονομικής κρίσης, αρκετοί είναι πλέον όσοι αναζητούν τρόπους διασκέδασης στο σπίτι, φαίνεται ότι λίγοι επιλέγουν να περάσουν την ώρα τους διαβάζοντας.

Τις τάσεις αυτές φιλοδοξούν να αναστρέψουν τα καταστήματα Public που ξεκινούν μια μεγάλη εκστρατεία για την διεύρυνση του αναγνωστικού κοινού, υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου. Με κεντρικό μήνυμα «Κάποιο βιβλίο μιλάει για σένα. Το έχεις διαβάσει;» τα Public επιθυ-

μούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και να συμβάλλουν στη διαμόρφωση «κουλτούρας αναγνώστη». Στις δράσεις που σκοπεύουν να αναλάβουν στο πλαίσιο της καμπάνιας που ξεκινά τον Απρίλιο και θα διαρκέσει ως τον Δεκέμβριο του 2011 περιλαμβάνεται η προσφορά 10.000 βιβλίων σε κοινωφελή ιδρύματα, η δημιουργία βιβλιοθηκών σε χώρους αναμονής, π.χ. τραπεζών και νοσοκομείων, η προώθηση του βιβλίου μέσω μιας διαδικτυακής κοινότητας που ονομάζεται «Public Book Face», η καθιέρωση βραδιάς ανταλλαγής βιβλίων κ.ά.

Τα Public απευθύνουν πρόσκληση συνεργασίας σε εκδότες, συγγραφείς, εταιρείες, φορείς και προσωπικότητες που επιθυμούν να συμμετάσχουν διαδίδοντας το μήνυμά τους. Η Λένα Διβάνη, η Άλκη Ζέη, ο Πέτρος Τατσόπουλος, ο Κωνσταντίνος Τζούμας είναι κάποιοι από αυτούς που έχουν εκφράσει ήδη την υποστήριξή τους. Όποιος ενδιαφέρεται μπορεί να απευθυνθεί στο email: brc@odv.gr ■